

Sag C-158/24 [Rojcki] ⁱ

Sammendrag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement

Dato for indlevering:

28. februar 2024

Forelæggende ret:

Sąd Najwyższy (Polen)

Afgørelse af:

23. september 2022

Sagsøger:

J.P.

Sagsøgte:

A.T.

J.B.

Skarb Państwa - Prezes Sądu Okręgowego w O.

Hovedsagens genstand

Et retligt spørgsmål forelagt for Sąd Najwyższy (øverste domstol), i en udvidet sammensætning, med henblik på en afklaring af, om en forligsanmodning afbryder forældelsesfristen for et krav.

Genstand og retsgrundlag for forelæggelsen

Spørgsmålet om de retlige konsekvenser af en retsakt, der bestemmer rettens sammensætning, hvis den sammensatte ret ikke er en uafhængig, upartisk domstol, som forudgående er oprettet ved lov i EU-rettens forstand – artikel 267 TEUF

ⁱ Den foreliggende sags navn er et vedtaget navn. Det svarer ikke til et navn på en part i sagen.

Præjudicielle spørgsmål

Skal artikel 2, artikel 6, stk. 1 og 3 samt artikel 19, stk. 1, andet afsnit i traktaten om Den Europæiske Union, sammenholdt med artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder og artikel 267 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde fortolkes således, at en retsakt, der fastlægger en rets sammensætning, såsom en kendelse fra formanden for Sąd Najwyższy (øverste domstol), der leder arbejdet i en afdeling i den øverste domstol, ikke har retsvirkninger, hvis den sammensatte ret ikke er en uafhængig, upartisk domstol, som forudgående er oprettet ved lov i EU-rettens forstand, især fordi:

a) der i den kollegiale sammensætning deltager personer, der er udnævnt til stillingen som dommer ved Sąd Najwyższy (øverste domstol) på en måde, der er i åbenlys strid med bestemmelserne i den nationale lovgivning om udnævnelse af dommere, hvilket er afgjort i endelige afgørelser fra den øverste nationale domstol, og disse personer udgør flertallet af sammensætningen af retten [;]

b) rettens sammensætning er etableret på den ovenfor angivne måde af en præsident for Sąd Najwyższy (øverste domstol), der er udnævnt til dommer ved Sąd Najwyższy (øverste domstol), under de selvsamme omstændigheder og ligeledes er udpeget i strid med reglerne om udnævnelse af dommere ved Sąd Najwyższy (øverste domstol) til præsident for Sąd Najwyższy (øverste domstol)?

Anførte EU-retlige bestemmelser

Traktaten om Den Europæiske Union: artikel 2, artikel 6, stk. 1 og 3, og artikel 19, stk. 1, andet afsnit

Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder: artikel 47

Traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde: artikel 267

Anførte nationale retsfor skrifter

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Republikken Polens forfatning): artikel 10, 173, 179 og 186

Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (lov af 8.12.2017 om den øverste domstol) (herefter »loven om den øverste domstol«): artikel 11, artikel 12a, artikel 15, stk. 1 og 3, artikel 26, stk. 2 og 3, artikel 29, stk. 4, artikel 72, stk. 1, artikel 75, stk. 1, nr. 5, artikel 75, stk. 1a, artikel 80, stk. 1

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 14 lipca 2022 r. Regulamin Sądu Najwyższego (Præsidenten for Republikken Polens forordning af 14.7.2022, Øverste domstols procesreglement) (Dz. U. af 2022, pos 1489 – herefter »øverste domstols procesreglement«), artikel 84;

Kodeks postępowania cywilnego (den civile retsplejelov), artikel 379, nr. 4

Relevant praksis fra Domstolen

Dom af 5. november 2019, Europa-Kommissionen mod Republikken Polen (Almindelige domstoles uafhængighed), C-192/18, EU:C:2019:924

Dom af 2. marts 2021, A.B. m.fl. (Udnævnelse af dommere ved den øverste domstol – Appel), C-824/18, EU:C:2021:153

Dom af 26. marts 2020 (fornyet prøvelse af domme) Simpson mod Rådet og HG mod Kommissionen, C-542/18 RX-II i C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232

Dom af 19. november 2019, A.K. m.fl. (Den øverste domstols disciplinærafdelings uafhængighed), C-585/18, C-624/18 i C-625/18, EU:C:2019:982

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne i hovedsagen

- 1 Ved afgørelse af 16. oktober 2020 besluttede Sąd Najwyższy (øverste domstol), der behandlede en kassationsanke i en sag om betaling, at forelægge et retsspørgsmål for en udvidet sammensætning af Sąd Najwyższy (øverste domstol) med henblik på en afklaring af, om en forligsanmodning afbryder forældelsesfristen for et krav.
- 2 Efter kendelse afsagt af præsidenten for Sąd Najwyższys (øverste domstol), som har ansvar for Izba Cywilna (den civile retlige afdeling ved den øverste domstol) (herefter »formanden for den civile retlige afdeling«), den 18. august 2020, blev et panel bestående af syv dommere i Sąd Najwyższy (øverste domstol) udnævnt til at behandle retsspørgsmålet: ST (formand), ZX, KJ, YS, BV, CR og Dariusz Zawistowski (den refererende dommer).
- 3 Den refererende dommer meddelte i brev af 5. september 2022 formanden for den civile retlige afdeling, at han ikke mener, at der er mulighed for at henvise sagen til behandling på et møde på den dato, der er angivet i mødeplanen, eftersom der i det dømmende panel deltog personer, der er udnævnt til at varetage dommerembedet ved Sąd Najwyższy (øverste domstol) efter indstilling fra Krajowa Rada Sądownictwa (herefter: »domstolsrådet«) som er oprettet i overensstemmelse med bestemmelserne i loven af 8. december 2017 om ændring af lov om det nationale domstolsråd og visse andre love (Dz.U. af 2018, position 3, herefter: »ændringsloven af 8.12.2017«). Den refererende dommer påpegede, at det i resolution af 23. januar 2020, der fungerer som et retsprincip og er bindende for enhver dommersammensætning i den øverste domstol, der blev vedtaget af den øverste domstols civile retlige, strafferetlige, arbejdsretlige og socialsikringsretlige afdelinger (BSA I-4110-1/20, OSNC 2020, nr. 4, position 34 – herefter:

»resolutionen fra den øverste domstols tre afdelinger«), blev fastslået, at en ret, hvis sammensætning omfatter en person, der er udnævnt til at varetage en dommerstilling ved Sąd Najwyższy (øverste domstol), under sådanne omstændigheder er en ret, der er ulovligt sammensat, hvilket er i strid med artikel 379, nr. 4, i den civile retsplejelov, og dette fører til sagens ugyldighed. Fire personer blev udpeget til panelet i sag III CZP 43/22, på denne måde, hvilket udgør flertallet af sammensætningen.

- 4 I ovennævnte brev henviste den refererende dommer også til Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols faste retspraksis (herefter: »EMD«), der bekræfter holdningen i resolutionen fra den øverste domstols tre afdelinger.
- 5 Den refererende dommer gav udtryk for, at han ville udarbejde en afgørelse om, at retsspørgsmålet skulle sendes til høring umiddelbart efter, at der blev nedsat en ret, hvis sammensætning ikke er i strid med artikel 379, nr. 4, i den civile retsplejelov.
- 6 Formanden for den civilretlige afdeling meddelte i brev af 16. september 2022 den refererende dommer, at han på grund af indholdet i brevet af 5. september 2022 beordrede, at sagsakterne i den pågældende sag skulle fremlægges for formanden for den relevante afdeling, sammen med oplysninger om den refererende dommers afvisning af at udstede en afgørelse om datoen for mødet. Formanden for afdeling III henviste ved afgørelse af 21. september 2022 sagen til behandling på et møde den 19. oktober 2022.

Kort fremstilling for begrundelsen for forelæggelsen

- 7 Sąd Najwyższy (øverste domstol), der forelægger det præjudicielle spørgsmål, har udtalt, at udnævnelsen af nogle af de personer, der blev udpeget til at indgå i rettens sammensætning, er sket i åbenlys modstrid med de grundlæggende regler om udnævnelse af dommere ved den øverste domstol, hvorfor en ret, hvor disse personer deltager i sammensætningen, ikke kan anses som værende en uafhængig, upartisk domstol, der forudgående er oprettet ved lov.
- 8 Der er sammenhæng mellem det rejste spørgsmål om, hvorvidt kendelsen fra formanden for den civilretlige afdeling om udpegelse af rettens sammensætning er gældende, og behovet for at afklare, hvordan man i tilfælde af en sådan ulovlig sammensætning af retten kan sikre effektiv anvendelse af EU-retten, hvis bestemmelserne kræver, at rettens sammensætning skal opfylde betingelserne om en upartisk, uafhængig domstol, der forudgående er oprettet ved lov, hvilket fremgår af artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter: »chartret«). Ovenstående tvivl er begrundet i, at formanden for den civilretlige afdeling ved udførelsen af aktiviteter af officiel karakter, og hvor dette organ af Sąd Najwyższy (øverste domstol), der er kompetent til at udpege rettens sammensætning, har undladt at anvende EU-retten, og sammensætter retten på en måde, der ikke opfylder betingelserne i artikel 47 i chartret. Det er derfor også vigtigt at fremhæve, at den person, der varetager

stillingen som formand for den civilretlige afdeling, og som er blevet udnævnt til at varetage dommerstillingen i Sąd Najwyższy (øverste domstol), også, på grundlag af indstilling fra domstolsrådet oprettet i overensstemmelse med bestemmelserne i ændringsloven af 8. december 2017, og valget af kandidater til stillingen som formand for den civilretlige afdeling, er foretaget i strid med procedurereglerne på dette område.

- 9 Sąd Najwyższy (øverste domstol), der forelægger de præjudicielle spørgsmål, er af den opfattelse, at formanden for en afdeling i den øverste domstol, som er et organ i den øverste domstol, i forbindelse med udpegelsen af en rets sammensætning er forpligtet til at anvende EU-retten og sikre dens overholdelse på grund af princippet om EU-rettens forrang. Den omstændighed, at hovedparten af rettens sammensætning består af personer, der i 2018 blev udnævnt til at varetage stillinger i Sąd Najwyższy (øverste domstol), gør det vanskeligt at vurdere, om den således konstruerede sammensætning er en domstol, der opfylder betingelserne i chartrets artikel 47. I praksis udelukker det muligheden for, at retten i denne sammensætning kan udføre juridiske handlinger, der for vedtagelse kræver et flertal af stemmerne blandt medlemmerne af sammensætningen. Sådanne handlinger kan ikke udføres af retten (rettens sammensætning) uden at princippet om *nemo iudex in causa sua* overholdes. Af disse grunde opstår der tvivl om, hvorvidt en sådan domstol reelt kan opfylde den forpligtelse, der påhviler enhver ret (rettens sammensætning) til *ex officio* at undersøge, om denne er en domstol, der opfylder betingelserne i chartrets artikel 47.
- 10 Hvis der træffes foranstaltninger for at opfylde denne forpligtelse, er der en risiko for disciplinært ansvar for de medlemmer af sammensætningen, der på grund af panelets mangelfulde sammensætning påpeger åbenlyse overtrædelser af bestemmelserne i national lovgivning vedrørende proceduren for udnævnelser til dommerembedet i Sąd Najwyższy (øverste domstol), der er foretaget i 2018. I den nationale lovgivning om disciplinæransvar for dommere i Sąd Najwyższy (øverste domstol), er der fastsat en straf for disciplinære lovovertrædelser i form af afskedigelse fra dommerembedet (afskedigelse fra tjeneste), der består i »afvisning af at udøve judicielle funktioner«, handlinger eller undladelser, »der kan hindre eller alvorligt skade en judicial myndigheds funktion«, handlinger, der rejser tvivl om, »hvorvidt der foreligger et ansættelsesforhold for en dommer, virkningen af udnævnelser af en dommer eller et forfatningsmæssigt organs lovlighed i Republikken Polen«. Af denne grund er vurderingen af, hvorvidt kendelsen fra præsidenten for den øverste domstol om oprettelse af sammensætningen er gældende, også et spørgsmål om beskyttelse af de dommers uafhængighed, som er medlem af dommerkollegiet, og som har rejst tvivl om lovligheden af sammensætningen af det dømmende panel og de måder, som disse procedurer er gennemført på.
- 11 Det forhold at deltage som dommer i et dommerpanel, der ikke opfylder betingelserne for at være en uafhængig, upartisk domstol, der forudgående er oprettet ved lov, er et forhold, der underminerer uafhængigheden af hvert enkelt medlem af sammensætningen, hvorfor denne ulovlighed anses som en hindring

for at dømme. En dommers overbevisning om, at det panel, han sidder i, ikke opfylder betingelserne i chartrets artikel 47, og dermed ikke garanterer sagens parter ret til en retfærdig rettergang, kan, også efter dommerens opfattelse, rejse tvivl om, hvorvidt en sådan dommer opretholder uafhængighed ved fortsat at være en del af en sådan sammensætning. Det er derfor nødvendigt at sikre en måde, der giver mulighed for en grundig prøvelse af, om en konkret sammensætning af retten opfylder standarden i chartrets artikel 47. Den fortolkning af EU-rettens bestemmelser, der er angivet i det præjudicielle spørgsmål, er særlig vigtig, fordi der i henhold til national lovgivning ikke er noget effektivt retsmiddel til rådighed for en dommer, som gør opmærksom på, at mangelfuld udpegelse af medlemmer af det dommerpanel, som han sidder i, er en hindring for at dømme på grund af EU-rettens bestemmelser.

- 12 Dommere udpeget til panelet, hvor de skal dømme sammen med personer, der er udnævnt til dommerstillinger i Sąd Najwyższy på en mangelfuld måde, indgiver anmodninger om at udelukke disse personer fra at dømme. Disse anmodninger, der indgives i sager, der behandles i den civile retlige afdeling, tages imidlertid ikke under behandling, og de bliver derfor ikke realitetsbehandlet. Denne praksis fratager sådanne dommere ethvert retligt middel til at indlede procedurer, hvor gyldigheden af deres anbringender kan vurderes.
- 13 Sąd Najwyższy (øverste domstol), der dømmer i et udvidet panel i en sag, hvor et retligt spørgsmål forelægges panelet til afgørelse, kan vedtage en resolution, der tillægges virkning som et retsprincip. En sådan resolution er bindende for enhver dommersammensætning i Sąd Najwyższy (øverste domstol). Derfor har vedtagelse af en sådan resolution betydning for måden, som Sąd Najwyższy (øverste domstol) afgør hver enkelt sag, hvor de af Sąd Najwyższy (øverste domstol) fortolkede bestemmelser finder anvendelse. Det skal bemærkes, at Sąd Najwyższy (øverste domstol) træffer afgørelse om retsmidler på områder omfattet af EU-retten.
- 14 Under henvisning til Domstolens faste praksis, minder den forelæggende ret om, at medlemsstaternes domstole, i henhold til artikel 19 TEU, har til opgave at sikre den fulde anvendelse af EU-retten i alle medlemsstater og den retlige beskyttelse af de rettigheder, som enkeltpersoner udleder af EU-retten. Den forelæggende ret påpeger også, at i henhold til chartrets artikel 47 har enhver, hvis rettigheder og friheder, som er garanteret af EU-retten, er blevet krænket, ret til en retfærdig og offentlig rettergang uden unødigt forsinkelse for en kompetent, uafhængig og upartisk domstol, som forudgående er oprettet ved lov.
- 15 I denne henseende henviser den forelæggende ret også til standarden i artikel 6, stk. 1, i den europæiske konvention om beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder (herefter: »EMRK«) og henviser til EMD's dom af 1. december 2020 i sagen Gudmundur Andri Astradsson mod Island.
- 16 Resolutionen fra den øverste domstols tre afdelinger fastlægger, at således etableret dommerpanel vil medføre, at proceduren er ugyldig. Denne resolution

har virkning som et retsprincip og er bindende for enhver dommersammensætning i den øverste domstol på trods af dom af 20. april 2020, U 2/20, OTK-A 2020, præmis 61 fra Trybunał Konstytucyjny (forfatningsdomstol). I denne forbindelse har den forelæggende ret den samme holdning, som den, der er anført i begrundelsen for resolutionen af 22. juni 2022 (I KZP 2/22, OSNKW 2022, nr. 6, position 22), fra dommerpanelet sammensat af syv dommere i Sąd Najwyższy (øverste domstol), i begrundelsen for resolution af 5. april 2022, III PZP 1/22 fra Sąd Najwyższy (øverste domstol), og i EMD's domme af 22. juli 2021, nr. 43447/19, Reczkowicz mod Polen, af 8. november 2021, nr. 49868/19 og 57511/19, Dolińska -Ficek og Ozimek mod Polen samt af 3. februar 2022, nr. 1469/20, Advance Pharma Sp. z o.o. mod Polen.

- 17 Konsekvenserne af en sådan sags mangelfuld procedure påvirker ikke muligheden for at anvende et retsmiddel [(den såkaldte test af dommerens upartiskhed, som fremgår af artikel 29, stk. 4-25, i lov om den øverste domstol som ændret ved ændringsloven af 9. juni 2022 (Dz.U. poz. 1259)]. Denne regulering giver mulighed for at anvende et yderligere retsmiddel, der begrænser fristen og grundlaget for dets anvendelse, hvilket ikke kan begrænse parternes rettigheder og beføjelserne for den ret, der behandler sagen, og de forpligtelser, der pålægges retten ved vurdering af, om rettens sammensætning opfylder de betingelser, der følger af chartrets artikel 47 og artikel 6, stk. 1, i EMK.
- 18 Den forelæggende ret henviser også til det første spørgsmål, der blev stillet i sag C-658/22, som direkte vedrører status for kollegiale sammensætninger i Sąd Najwyższy (øverste domstol), selv om spørgsmålet var relateret til udtalelsen i afgørelsen af 2. september 2021 om, at personer omfattet af resolutionen fra den øverste domstols tre afdelinger blev udnævnt til dommerembedet ved Sąd Najwyższy (øverste domstol) i åbenlys strid med loven. Den forelæggende ret deler fuldt ud den holdning, der i denne henseende præsenteres i forelæggelsesafgørelsen i sag C-658/22.
- 19 Den forelæggende ret påpeger også, at der er sket en overtrædelse af reglerne om metoden til at udvælge kandidater til embedet som formand for den civile retlige afdeling, hvilket er endnu en omstændighed, der skaber berettiget tvivl om uafhængigheden og upartiskheden af de personer, der er en del af den ret, der er oprettet på grundlag af formandens kendelse. Såfremt en mangelfuld sammensat ret er etableret efter en kendelse fra præsidenten for Sąd Najwyższy (øverste domstol), som også er en af de personer, der er udnævnt til stillingen som dommer ved Sąd Najwyższy (øverste domstol) i åbenlys modstrid med bestemmelserne om udnævnelse af dommere, og under de samme omstændigheder som dem, der vedrører udpegelse af personer til dette panel på grundlag af hans kendelse, kan sådanne handlinger udelukkende få enkeltpersoner til at betvivle, om sammensætningen af retten opfylder betingelserne for at være en uafhængig, upartisk domstol, der forudgående er oprettet ved lov. Denne metode til at sammensætte et dommerpanel kan give et indtryk af, at det forsøges at legitimere konsekvenserne ved en mangelfuld nomineringsprocedure.

- 20 I henhold til artikel 15 i loven om den øverste domstol udvælges kandidater til embedet som præsident for Sąd Najwyższy (øverste domstol) af dommerkollegiet i den pågældende afdeling (herefter: »dommerkollegiet«). Dommerkollegiet er et organ under Sąd Najwyższy (øverste domstol), som består af dommere i afdelingen. Valg af kandidater til stillingen som præsident for Sąd Najwyższy (øverste domstol) skal foretages i en sammensætning, der er repræsentativ for sammensætningen af den pågældende afdeling og et valg kræver et passende flertal af stemmerne blandt dommerkollegiets medlemmer.
- 21 Den 29. juni 2021 vedtog dommerkollegiet i den civile retlige afdeling i Sąd Najwyższy (øverste domstol), som var indkaldt med det formål at vælge kandidater til stillingen som formand for den civile retlige afdeling, med et flertal af stemmer, en resolution om at udsætte dommerkollegiets forhandlinger indtil færdigbehandlingen af sager, der verserer for Domstolen i sagerne Kommissionen mod Polen (C-791/19), og i sager, der verserer på grund af præjudicielle spørgsmål (sag C-487/19 og C-508/19), idet man fandt, at resultaterne af disse sager var vigtige for forløbet af udnævnelsesproceduren af kandidater. Den 31. august 2021 udløb embedsperioden for formanden for den civile retlige afdeling, Dariusz Zawistowski.
- 22 Republikken Polens præsident overdrog ledelsen af den civile retlige afdeling i Sąd Najwyższy (øverste domstol) til præsident for Sąd Najwyższy (øverste domstol). Dette førte til en reel sammenlægning af funktionerne for præsident for Sąd Najwyższy (øverste domstol) og formanden for den civile retlige afdeling, hvilket ikke er fastsat i loven om den øverste domstol. I henhold til artikel 11 i denne lov, er præsident for Sąd Najwyższy (øverste domstol) og præsidenterne for Sąd Najwyższy (øverste domstol) separate organer i Sąd Najwyższy (øverste domstol). Samtidig udelukker rækkevidden af de kompetencer, der er fastsat for en præsident for Sąd Najwyższy (øverste domstol), at de udøves af præsident for Sąd Najwyższy (øverste domstol). Artikel 13a i loven om den øverste domstol, der giver præsidenten for Republikken Polen ret til at overlade udførelsen af præsidenten for Sąd Najwyższys (øverste domstol) opgaver til en udpeget dommer i Sąd Najwyższy (øverste domstols), kan ikke forstås på en sådan måde, at præsidenten for Republikken Polen som et organ af den udøvende magt kan vælge en bestemt person blandt dommerne ved Sąd Najwyższy (øverste domstol) uden at inddrage hele den lovmæssige regulering vedrørende Sąd Najwyższys (øverste domstols) struktur. Den omstændighed, at præsidenten for Republikken Polen uretmæssigt betroede opgaven som formand for den civile retlige afdeling til en person, der tidligere var udnævnt til præsident for Sąd Najwyższy (øverste domstol), blev rejst under et forsamlingsmøde den 7. september 2021.
- 23 Republikken Polens præsidents beføjelse til at overlade udførelsen af opgaver til en formand for Sąd Najwyższy (øverste domstol) i henhold til artikel 13a i loven om den øverste domstol, sammenholdt med artikel 15 i lov om den øverste domstol, udgør en overtrædelse af det forfatningsmæssige princip om den dømmende magts adskillelse og uafhængighed af den udøvende magt. Forfatningsbestemmelserne, der regulerer rækkevidden af beføjelserne for

Republikken Polens præsident, giver ham ikke, som et organ af den udøvende magt, beføjelse til selvstændigt at træffe afgørelse om bestemte dommers overtagelse af funktioner, der gør dem i stand til at udøve beføjelser i Sąd Najwyższys (øverste domstols) organer. Artikel 144, stk. 3, nr. 23, i forfatningen giver kun mulighed for, at præsidenten for Republikken Polen kan udnævne præsidenterne for Sąd Najwyższy (øverste domstol), hvilket kræver udvælgelse af kandidater til denne stilling af et organ bestående af dommere (dommerkollegium). Kun de tilfælde, der er angivet i artikel 144, stk. 3, i forfatningen kræver officielle handlinger fra præsidenten for Republikken Polen ikke en underskrift fra Prezes Rady Ministrów (premierminister) for deres gyldighed. Præsidenten for Republikken Polens overdragelse af en formand for Sąd Najwyższys (øverste domstol) opgaver udgør ikke en udøvelse af den beføjelse, der fremgår af artikel 144, stk. 3, nr. 23, i forfatningen, hvilket medfører et behov for samarbejde mellem Republikken Polens præsident og premierministeren. Denne slags officielle handlinger fra de højeste organer i den udøvende magt, uden at der er et klart forfatningsgrundlag, er ikke begrundet i behovet for at sikre en korrekt funktion af en afdeling i Sąd Najwyższy (øverste domstol) ved udløbet af en embedsperiode for en præsident for Sąd Najwyższy (øverste domstol), der har ansvaret for afdelingens arbejde. Bestemmelserne om organiseringen af Sąd Najwyższy (øverste domstol) præciserer klart, hvem der i så fald afløser den præsident, der leder arbejdet i en afdeling i Sąd Najwyższy (øverste domstol).

- 24 Forfatningens bestemmelser, der er fortolket i overensstemmelse med princippet om magtadskillelse og under hensyntagen til bestemmelsen, der udtrykkeligt fastslår uafhængighed af den dømmende magt (artikel 173), giver ikke grundlag for at antage, at præsidenten for Republikken Polen, som et organ for den udøvende magt, gennem sine officielle handlinger, på enhver måde kan påvirke valgproceduren for kandidater til embedet som formand for posten som præsident for Sąd Najwyższy (øverste domstol). Ved valget afholdt i den civile retlige afdeling i 2021 blev beslutningen fra præsidenten for Republikken Polen om at overlade ledelsen af arbejdet i denne afdeling til præsident for Sąd Najwyższy (øverste domstol) truffet allerede ved valgproceduren vedrørende udvælgelse af kandidater, efter at mødet var blevet udsat i henhold til dommerkollegiets resolution. Denne beslutning har i praksis forhindret anvendelsen af bestemmelserne i statuten, der angiver den person, der afløser en præsident for Sąd Najwyższy (øverste domstol) med hensyn til at lede arbejdet i en af afdelingerne i Sąd Najwyższy (øverste domstol) efter udløbet af dennes embedsperiode. Dette havde en betydelig indvirkning på processen med at udvælge kandidater til stillingen som formand for den civile retlige afdeling.
- 25 Præsident for Sąd Najwyższy (øverste domstol), TM, som blev udpeget af Republikken Polens præsident til at lede arbejdet i den civile retlige afdeling (herefter: »formanden for dommerkollegiet«), indkaldte til et møde den 7. september 2021 for at vælge kandidater til stillingen som formand for den civile retlige afdeling på trods af protester fra flertallet af dommerkollegiets medlemmer, der henviste til dommerkollegiets resolution fra mødet den 29. juni

2021 og det forhold, at behandlingen af sagerne for Domstolen ikke var afsluttet. På mødet den 7. september 2021 afviste formanden for dommerkollegiet ligeledes at sætte den formelt fremsatte anmodning om udsættelse af dette møde til afstemning. Som følge heraf nægtede 13 dommere, der var udnævnt til Sąd Najwyższy (øverste domstol) før 2018, og som udgør flertallet af dommerkollegiets medlemmer, at deltage i kollegiets forhandlinger. Dette resulterede, at den nødvendige beslutningsdygtighed manglede. En lignende situation opstod den 16. september og den 27. september 2021.

- 26 Efter mødets afslutning den 7. september 2021 afgav de dommere, der anmodede om udsættelse af mødet, en erklæring, hvor de blandt andet påpegede, at dommerkollegiets resolution fra mødet den 29. juni 2021 ikke var ophævet, at den stadig var gældende, og at årsagerne til dens vedtagelse ikke var ophørt, samt at formanden for dommerkollegiet den 7. september 2021 afviste at sætte den korrekt fremsatte anmodning om at udsætte mødet til afstemning.
- 27 For at kunne afholde mødet den 27. september 2021 var det tilstrækkeligt, at der deltog 1/3 af dommerne, der udgjorde den civile retlige afdeling. Denne regulering blev indført på baggrund af en ændring af loven om den øverste domstol, der gentagne gange er blevet ændret efter vedtagelsen i 2017. Begrænsning af det quorum, der kræves for at vælge kandidater til posten som præsident for Sąd Najwyższy (øverste domstol), til 1/3 af medlemmerne af afdelingen, rejser alvorlig tvivl med hensyn til korrektheden af det foretagne valg under anvendelse af denne bestemmelse.
- 28 På dommerkollegiets møde den 27. september 2021 afviste formanden for dommerkollegiet at sætte anmodningen om at udsætte mødet som udgangspunkt indtil den 7. oktober 2021, da der forelå en meddelelse fra Domstolen om, at Domstolen ville afsige dom i sag C-487/19 den 6. oktober 2021, og på grund af en anmodning til Republikken Polens præsident om at afskedige præsident for Sąd Najwyższy (øverste domstol) fra funktionen som den person, der leder den civile retlige afdelings arbejde, til afstemning.
- 29 Kun medlemmer af dommerkollegiet, der blev udnævnt til embedet som dommere ved Sąd Najwyższy (øverste domstol) i henhold til indstilling fra domstolsrådet oprettet i overensstemmelse med bestemmelserne i ændringsloven af 8. december 2017, deltog i valget om kandidater til embedet som formand for den civile retlige afdeling den 27. september 2021. Den påkrævede beslutningsdygtighed for at afholde dommerkollegiets møde i denne sammensætning blev sikret, efter at præsident for Sąd Najwyższy (øverste domstol) overførte to personer, der tidligere var udpeget til dommerstillinger i Izba Kontroli Nadzwycejnej i Spraw Publicznych (afdelingen for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager), (BV og ZH) og UC, der tidligere blev udpeget til Izba Dyscyplinarna (disciplinærafdelingen), til at dømme i den civile retlige afdeling.
- 30 Valget af kandidater til stillingen som formand for den civile retlige afdeling blev foretaget i strid med holdningen hos flertallet af dommerne, der udgør den

civilretlige afdeling og med overtrædelse af reglerne, der fastlægger funktionsmåden for dommerkollegiet, som er et organ af Sąd Najwyższy (øverste domstol). Forløbet af det ovenfor beskrevne møde, hvor kandidater til posten som formand for den civilretlige afdeling i 2021 blev udvalgt, indikerer, at reglerne for hvordan mødet skal afvikles korrekt, ikke blev overholdt. Overtrædelse af disse regler forhindrede flertallet af dommerkollegiets stemmeberettigede medlemmer i at deltage i mødet og at indstille kandidater til posten som formand for den civilretlige afdeling. Efter udnævnelse af formanden for den civilretlige afdeling i 2021, blev hele den tidligere struktur i den civilretlige afdeling ved Sąd Najwyższy (øverste domstol) ændret. Alle tidligere formænd for afdelingerne udnævnt til dommerstillinger i Sąd Najwyższy (øverste domstol) før 2018, blev afskediget fra deres embede, og i stedet blev stillingerne som formænd for afdelingerne besat med personer, der blev udnævnt til at besidde embedet som dommere ved Sąd Najwyższy (øverste domstol) i henhold til en indstilling fra domstolsrådet oprettet i overensstemmelse med bestemmelserne i ændringsloven af 8. december 2017.

- 31 Omstændighederne omkring valget af kandidater til stillingen som formand for den civilretlige afdeling i 2021 og udvælgelsen af disse kandidater blandt personer, der blev udnævnt til at varetage embedet som dommer ved Sąd Najwyższy (øverste domstol) i henhold til indstilling fra domstolsrådet oprettet i overensstemmelse med bestemmelserne i ændringsloven, er omstændigheder, der i offentlighedens øjne kan give anledning til tvivl om, hvorvidt formanden for den civilretlige afdeling, der er udnævnt af præsidenten for Republikken Polen blandt disse kandidater, er et organ under Sąd Najwyższy (øverste domstol), der er uafhængigt af de politiske myndigheder, da en sådan uafhængighed er en af de vigtige faktorer, der skal sikre, at beslutninger om sammensætninger af dommerpaneler, opfylder betingelserne for at være en uafhængig, upartisk domstol, der forudgående er oprettet ved lov.
- 32 Af ovennævnte grunde har den forelæggende ret rejst tvivl om, hvorvidt kendelsen afsagt af formanden for den civilretlige afdeling om sammensætning af retten, hvor flertallet af medlemmerne er udnævnt til at varetage embedet som dommere i henhold til indstilling fra domstolsrådet oprettet i overensstemmelse med bestemmelserne i ændringsloven af 8. december 2017, udløser EU-retlige retsvirkninger, der er nævnt i det præjudicielle spørgsmål. Svaret på dette spørgsmål er vigtigt for at vurdere, om retten i denne sammensætning, under hensyntagen til den måde, hvorpå retten blev sammensat i den foreliggende sag, reelt kan vurdere, om denne opfylder betingelserne for at være en uafhængig, upartisk domstol, der forudgående er oprettet ved lov. En nedsættelse af udvidede paneler (sammensætning af syv dommere i den øverste domstol) på den måde, der er anvendt i den foreliggende sag, er i øjeblikket en fast praksis, der anvendes af formanden for den civilretlige afdeling. I øjeblikket er panelerne i alle sager, hvor der verserer juridiske spørgsmål, der skal afgøres af udvidede paneler, blevet udpeget på samme måde som i den foreliggende sag.

- 33 Den forelæggende ret er af den opfattelse, at formanden for den civile rets afdeling, som er et organ under Sąd Najwyższy (øverste domstol) har beføjelser, der er fastlagt ved lov, og at disse omfatter udpegelse af sammensætninger, og at formanden bør udstede kendelser herom, der er i overensstemmelse med EU-retten, og udelukkende sammensætte dommerpaneler på en sådan måde, at retten sammensat af de udpegede personer, opfylder betingelserne standarden i chartrets artikel 47. Domstolens fortolkning af EU-retten i forhold til disse betingelser, er bindende for enhver domstol i en EU-medlemsstat og kan ikke tilsidesættes af et organ af Sąd Najwyższy (øverste domstol), herunder formand for Sąd Najwyższy (øverste domstol), når denne udsteder en kendelse om udpegelse af en rets sammensætning. Dette er en handling, der direkte påvirker en sags forløb, fordi udpegelsen af et dommerpanel, der er i strid med loven, i civile sager medfører ugyldighed af den retslige procedure (artikel 379, stk. 4, i den civile retsplejelov). Præsidenten for Sąd Najwyższys (øverste domstol) kendelse om etablering af en sammensætning, er en handling, der former sammensætningen af retten, hvilket har samme betydning som en retsakt, som f.eks. afgørelsen om at udelukke en dommer fra behandling af sager. Genstanden og formålet med begge retsakter bør være at sikre en korrekt sammensætning af et panel. Set fra dette synspunkt kan handlingen om at udpege sammensætningen af retten, på grund af dens form (en kendelse) og procesmæssige virkninger, ikke ligge uden for rettens vurdering, da denne ex officio er forpligtet til at afgøre, om dens sammensætning opfylder betingelserne for at være en upartisk, uafhængig domstol, der forudgående er oprettet ved lov.
- 34 Den forelæggende ret har i den forbindelse henvist til Domstolens dom af 6. oktober 2021, W.Ż. [(Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych i Sąd Najwyższy (øverste domstols afdeling for ekstraordinær prøvelse og offentlige sager – Udnævnelse)], C-487/19, EU:C:2021:798. Den forelæggende ret er af den opfattelse, at argumentationen i denne dom indikerer, at der er grundlag for, at kendelser, der er afsagt af retsorganer (en præsident for den øverste domstol), hvorefter der etableres dommerpaneler, bør vurderes på samme måde som i ovennævnte dom. Dette synes at være berettiget, da der ikke findes et passende retsmiddel i national ret, hvilket gør det umuligt eller betydeligt vanskeligt for en ret, på grund af dens sammensætning, reelt at anvende EU-retten for så vidt angår forpligtelsen til at afgøre, om denne er en uafhængig, upartisk domstol, der forudgående er oprettet ved lov, og dermed sikre EU-retten forrang på dette område.